วารสารปราชญ์ประชาคม
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2569
Journal of Scholar Community
Vol.4 No.1 January-February 2026

การดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

อลิสา ภาณุทัต [1*]
ภูวดล จุลสุคนธ์ [2]
ปนิดา เนื่องพะนอม [3]

รับบทความ: 18 กรกฎาคม 2568 แก้ไขบทความ: 3 กันยายน 2568 ตอบรับบทความ: 8 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที สถิติทดสอบเอฟ และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดีของฟชเชอร ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทักษะอาชีพ การเสริมทักษะ นักเรียนมัธยมศึกษา การบริหารสถานศึกษา การบูรณาการหลักสูตร

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
[*] อีเมล: plgforever36220@gmail.com
[2-3] อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

The Implementation of Enhancing Students Career Skills in Schools under Secondary Educational Service Area Office of Singburi-Angthong

Alisa Panutat [1*]
Phuwadon Chulasukhon [2]
Panida Nueangpanom [3]

Abstract

This study aimed to 1) study the implementation for enhancing Career Skills of student in the schools under Secondary Educational Service Area Office of Singburi – Angthong, 2) to compare the implementation for enhancing Career Skills of students in the schools under the Secondary Education Area Office of Singburi – Angthong.The sample of this research was school administrators and teachers in schools under the Secondary Education Area Office Singburi – Angthong, a total of 278 people. The research instrument was a questionnaire with content validity values ranging from 0.80-1.00 and reliability coefficient of 0.93. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The research findings revealed that 1) the implementation for enhancing Career Skills of students in the schools under Secondary Educational Service Area Office of Singburi – Angthong was at a high-level overall. When considering the aspect with the highest average, it was found that integration into the school curriculum and the aspect with the lowest average was formulating guidelines for assessment and evaluation. 2) The comparison of the implementation for enhancing Career Skills of student in the schools under the Secondary Education Area Office of Singburi Angthong classified by sex, position, educational level, working experience and size of school was not significantly different at the 0.05 statistical significance level.

Keywords: Career Skills, Enhancing skills, Secondary School Students, School Administration, Curriculum Integration

[1] Master of Education in Educational Administration, Thepsatri Rajabhat University
[*] Email: plgforever36220@gmail.com
[2-3] Lecturer, Master of Education in Educational Administration, Thepsatri Rajabhat University

บทนำ

พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้นักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม 3) มีงานทำ มีอาชีพ 4) เป็นพลเมืองดี สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์หนึ่ง คือ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสม โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ เนื่องจากปัจจุบันนี้กระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทั้งวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนด้านอื่นๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไป อย่างแพร่หลายส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต โลกของการทำงานและการประกอบอาชีพของนานาประเทศรวมถึงประเทศไทยเป็นอย่างมาก ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชนจึงตระหนักเห็นความสำคัญ ของการเตรียมความพร้อมพัฒนาประเทศในทุกด้านโดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศขึ้น ซึ่งปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ ทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นจึงต้องมีการ เตรียมความรู้ทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานที่ถูกต้องและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีประเด็นกลยุทธ์พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต มีสุขภาวะที่ดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

ทักษะอาชีพ มีความสำคัญสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเป็นทักษะที่นักเรียนจะต้องนำไปดำเนินชีวิต และเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับในอนาคต ทักษะอาชีพ คือ ความสามารถแสวงหาความรู้นำพาตนเองเรียนรู้ได้มีความมั่นใจในตัวเองกระตือรือร้นใฝ่รู้เป็นผู้ผลิต มุ่งความเป็นเลิศดำรงชีวิตด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เป็นพลเมืองที่ดีเคารพกติกา มีระเบียบวินัย คำนึงถึงสังคม มีคุณธรรม มีความเป็นไทยเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม และแบ่งปันประสบการณ์ ทักษะอาชีพ คือ ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม แสดงภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดีริเริ่มงาน ดูแลตนเองได้อดทนและขยันทำงาน ทักษะอาชีพ คือการเรียนรู้ที่จะปรับตัวได้อย่างดีในสภาวะการเปลี่ยนแปลง หรือมีภัยคุกคามได้อย่างชาญฉลาดถือเป็นเรื่องสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 และการคิดสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป นำไปสู่การเผยแพร นำเทคนิควิธีการใช้และพัฒนาทักษะใช เกิดเป็นกลยุทธการขายเกิดผู้ประกอบการในงานอาชีพ ซึ่งเป็นทักษะที่ตองมีการสงเสริมให้กับนักเรียนเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2561)

ดังนั้นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อาชีพ สามารถวางแผนและตัดสินใจ เลือกเส้นทางการศึกษา การประกอบอาชีพในอนาคตได้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของนักเรียน ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะ

ของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา จึงได้จัดทำแนวทางการเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนขึ้น โดยการเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มุ่งเน้นการให้องค์ความรู้ การฝึกทักษะ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวนักเรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันโดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน และทักษะจำเป็นสำหรับอาชีพเข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต โดยมีองค์ประกอบสำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) สำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ 2) ประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น 3) นำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล (สำนักวิชาการและมาตรฐานทางการศึกษา, 2561) การเตรียมคุณภาพและความพร้อมของนักเรียนเพื่อเข้าสู่โลกของงานและการมีงานทำนับเป็นภารกิจสำคัญของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจและสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพตลอดจนช่วยนักเรียนวางแผนการศึกษาต่อเพื่อประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนในสถานประกอบการและตลาดแรงงานในอนาคต ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ตระหนักในคุณค่าของอาชีพว่าอาชีพเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตรวมทั้งสถานการณ์การทำงานทั้งในและต่างประเทศ และทิศทางพัฒนาตนเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในวันข้างหน้า (สำนักวิชาการและมาตรฐานทางการศึกษา, 2561)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจในการศึกษาการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน สืบเนื่องมาจากพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์และวางกรอบนโยบาย การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยเน้นการพัฒนาประชากรวัยเรียนให้มีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ มีทักษะวิชาชีพมีที่เหมาะสม อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ได้กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) คือ กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมการศึกษาตามขีดความสามารถของผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความถนัดและศักยภาพของแต่ละบุคคล วางรากฐานการศึกษาเพื่ออาชีพ ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองมีการกำกับติดตามให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561- 2580 และนโยบายของสำนักงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้สถานศึกษาต้องดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ให้สอดรับกับนโยบายดังกล่าว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 26 โรงเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการนำข้อมูลไปต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร

สถานศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้ส่งเสริมทักษะอาชีพให้แก่นักเรียนซึ่งจะทำให้ นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะอาชีพตามความถนัด และความสนใจของตนเอง รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย คำว่า “บริหาร” และ “สถานศึกษา” เป็นการดำเนินงานจากกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันทำงานภายในสถานศึกษาช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของสังคมในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งการบริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพของการศึกษาในทุกระดับ ความสามารถในการจัดการและบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนกลยุทธ์ และจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในทุกด้าน ซึ่งการบริหารที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลให้สถานศึกษาดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายได้ (ซอฟี ราเซะ,2560) การบริหารที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนา ซึ่งจะช่วยเพิ่มผลลัพธ์การเรียนของนักเรียน ช่วยพัฒนาทักษะของครู และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน (Leithwood, Sun and Schumacker, 2020) หากการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ อาจส่งผลกระทบต่อทั้งองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ทวีศักดิ์ สมนอก, 2562) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญในการนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จ เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารองค์การเพราะในการที่องค์การจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีประสบการณ์ สามารถจูงใจผู้ร่วมงาน มีคุณธรรมจริยธรรม มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน และทุ่มเทให้กับการพัฒนาองค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ, 2564; Robinson and Gray, 2019)

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยทั้งงานหลักและงานสนับสนุน โดยงานหลักคือการบริหารวิชาการ ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานสนับสนุน ซึ่งสรุปได้ว่า งานบริหาร

สถานศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป เช่นเดียวกับ ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ที่จำแนกขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การวางแผน จัดทำ และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตรงตามหลักสูตรและนโยบายการศึกษารวมถึงการจัดการหลักสูตร การพัฒนาครู การส่งเสริมวิชาการ และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด สื่อการสอน และเทคโนโลยีที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

2. การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การวางแผนและจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาให้เพียงพอและเหมาะสมกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ การจัดหาทรัพยากรและควบคุมการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการรายงานการใช้งบประมาณตามระเบียบข้อบังคับดูแลเรื่องรายรับ-รายจ่าย การจัดการงบประมาณให้ตรงกับแผนการพัฒนาสถานศึกษา และตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎหมาย

3. การบริหารงานบุคคล หมายถึง การจัดการทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา เช่น การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุ และแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาดูแลเรื่องการพัฒนาบุคลากร การสร้างแรงจูงใจ การประเมินผลการทำงาน และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของบุคลากรในสถานศึกษาการจัดการเรื่องสวัสดิการ การเลื่อนขั้น และการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

4. การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การบริหารงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการ งบประมาณ หรือบุคคลโดยตรง แต่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการทำงานให้เป็นไปอย่างราบรื่นรวมถึงการจัดการงานธุรการ งานพัสดุ สถานที่อาคารสถานที่ การสื่อสาร และการประสานงานทั้งภายในและภายนอกการดูแลเรื่องความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียน การประสานงานกับชุมชนและผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า แนวคิดเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและความก้าวหน้าในการศึกษา ตั้งแต่การจัดการทรัพยากรไปจนถึงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน นอกนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครูและประสานงานกับทุกฝ่ายเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเตรียมความพร้อมและพัฒนานักเรียนในการเผชิญกับอนาคต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะอาชีพ

ทักษะอาชีพถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จในสายงาน เนื่องจากทุกอาชีพล้วนต้องการทักษะเฉพาะที่เหมาะสมกับงานแต่ละประเภท นอกจากนี้ ทักษะเหล่านี้ยังเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาและปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่องตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งทักษะอาชีพ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปรับเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ หรือพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและทำงานได้อย่างหลากหลายตามโอกาสและสถานการณ์ โดยมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญ วางแผน และดำเนินการเพื่อให้งานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์, 2566) โดยทักษะ

ชีวิตและอาชีพสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว 2) ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม 4) การเพิ่มผลผลิตและการรับผิดชอบต่องาน 5) ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (ปนัดดา นกแก้ว, 2562) ในการพัฒนาทักษะอาชีพนั้น ยังต้องอาศัยทักษะอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการทำงานเป็นกระบวนการ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลให้บุคคลมีความพร้อมที่จะเผชิญปัญหา รู้จักวางแผน และสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับสังคมที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญทั้งในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ (ทัศน์พล แก้วเพชรบุตร และ วิภาดา ประสารทรัพย์, 2565)

ทักษะอาชีพยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยทักษะเหล่านี้ช่วยให้บุคคลสามารถรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ และโอกาสที่เกิดขึ้น รวมถึงการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ พวกเขาเน้นว่าทักษะเหล่านี้ไม่เพียงแต่สำคัญต่อการเรียนรู้ในระบบการศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในอาชีพและชีวิตประจำวันด้วย เพื่อให้บุคคลสามารถประสบความสำเร็จในสังคมที่ซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Kennedy and Sundberg, 2020) นอกจากนี้ทักษะอาชีพมีความสำคัญต่อการเผชิญหน้ากับความท้าทายของศตวรรษที่ 21 เช่น ความเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน ความไม่แน่นอนในอนาคต และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งการศึกษาควรเน้นการฝึกฝนและพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคคลในการเผชิญหน้ากับความท้าทาย (Pérez, L., Garnica, M., & Moreno, E. M., 2021)

ดังนั้นจึงมีแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน พร้อมทั้งสั่งสมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและสำรวจโลกแห่งการทำงานในระยะเวลาที่เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศไทยที่ระบุในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม มุ่งหวังในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ

สรุปได้ว่า แนวคิดเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของทักษะอาชีพ ที่ช่วยยกระดับความสามารถในการดำรงชีวิตและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในอาชีพในอนาคต เป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ ช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการเจริญเติบโต ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวและเผชิญกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและในสถานที่ทำงาน และทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพิ่มโอกาสในการจ้างงาน เพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ ตอบสนองความต้องการของตลาด

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา

1. การสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ ฮอพ พอค (Hop pock's Composite Theory) ระบุว่า "ความรู้เกี่ยวกับอาชีพมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคล โดยจะช่วยให้บุคคลเข้าใจว่าอาชีพนั้นตอบสนองความต้องการของตนเองได้หรือไม่ สิ่งที่ตนจะได้รับจากการประกอบอาชีพนั้น และสิ่งที่ตนจะสามารถมอบให้แก่อาชีพนั้น" ดังนั้นผู้เลือกจะต้องค้นหาตนเองให้พบก่อนว่าตนเองชอบหรือสนใจในสาขาอาชีพใดเป็นพิเศษซึ่งผู้เรียนเองจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงความต้องการในอาชีพ ความสนใจในอาชีพ ก่อนการตัดสินใจที่จะเลือกเรียนต่อตามความสนใจนั้น

การจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ เริ่มต้นจากการวัดความสนใจด้านอาชีพก่อน ซึ่งความสนใจเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาตัวหนึ่งที่มีความสำคัญต่อบุคคลซึ่งมีผลต่อการปรับตัวทางการศึกษาและอาชีพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตลอดจนการกระทำอื่นในชีวิตประจำวันความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้สิ่งเร้าและเอาใจใส่ต่อสิ่งเร้านั้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ความสนใจยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ทั้งในด้านการเรียนหรือการทำงาน (ฉัตรปวีณ์ ธนัตนัคพันธ์, พิจิตรา ธงพานิช และสฤษดิ์ ศรีขาว, 2566) ส่วนการสำรวจงานอาชีพที่นักเรียนสนใจสามารถทำได้โดยใช้กระบวนการหลากหลาย เช่น การใช้แบบวัดแวว หรือกระบวนการแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสอดคล้องกับตลาดงาน โดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น รวมถึงแผนความต้องการของจังหวัด ข้อมูลจากสำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน ซึ่งจะช่วยให้เราเห็นแนวโน้มและโอกาสในการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับนักเรียนและตลาดงานในอนาคตได้อย่างชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

สรุปได้ว่า การสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้เราสามารถเข้าใจแนวโน้มและความต้องการในอนาคตของนักเรียนได้อย่างชัดเจน จำเป็นต้องมีการสำรวจความต้องการเหล่านี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดสภาพแวดล้อม การจัดเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องเพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนและตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษาและอาชีพในอนาคตได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน

2. การประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น

การประสานและร่วมมือกับผู้ประกอบการ กลุ่มอาชีพอิสระ ปราชญ์ท้องถิ่น และครูผู้สอน เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาความรู้ ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะที่นักเรียนต้องมีในการประกอบอาชีพ การร่วมมือเหล่านี้จะช่วยให้สามารถกำหนดระยะเวลาการจัดเสริมทักษะอาชีพได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถใช้สื่อ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ที่จำเป็น รวมถึงสถานที่ฝึกประสบการณ์จริง เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเตรียมความพร้อมของ

นักเรียนในการเข้าสู่อาชีพที่ต้องการในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ในการจัดการเรียนการสอนเสริมทักษะทางอาชีพในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจะมีประสิทธิภาพได้เมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทและร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเสริมทักษะอาชีพให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

สรุปได้ว่า การประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดความรู้ ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะที่เป็น เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาความต้องการที่นักเรียนต้องมีเพื่อประกอบอาชีพ การร่วมมือเหล่านี้จะช่วยให้สามารถกำหนดระยะเวลาในการเสริมทักษะอาชีพได้อย่างเหมาะสม

3. การนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษานำแผนการจัดเสริมทักษะอาชีพมารวมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นให้กับนักเรียน จากนั้นจะเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการจัดเสริมทักษะอาชีพให้กับนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถค้นหา ความถนัดและความต้องการของตนเอง รวมถึงการค้นพบตัวตนและวางแผนเส้นทางการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เครื่องมือประเมินบุคลิกภาพและความถนัดที่สอดคล้องกับอาชีพ รวมถึงผลการเรียนจากรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนานักเรียน เพื่อสร้างเส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ในส่วนของการบริหารหลักสูตร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษา ในการนำทักษะอาชีพไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา วางกรอบหรือข้อกำหนดการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะและเป็นระบบ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหา มวลประสบการณ์ และจัดสรรปัจจัยทางการบริหารเพื่อสนับสนุนกรอบ หรือ กำหนดการพัฒนา ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องบริหารหลักสูตรโดยจัดทำหลักสูตร สนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และติดตามดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตร และการใช้ หลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งนำผลจากการติดตามกำกับดูแลมาปรับปรุง หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2562)

สรุปได้ว่า การนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการเสริมทักษะอาชีพมารวมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรโดยการวางกรอบหรือข้อกำหนดการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะและเป็นระบบ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหา มวลประสบการณ์ และจัดสรรปัจจัยทางการบริหารเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นให้กับนักเรียน

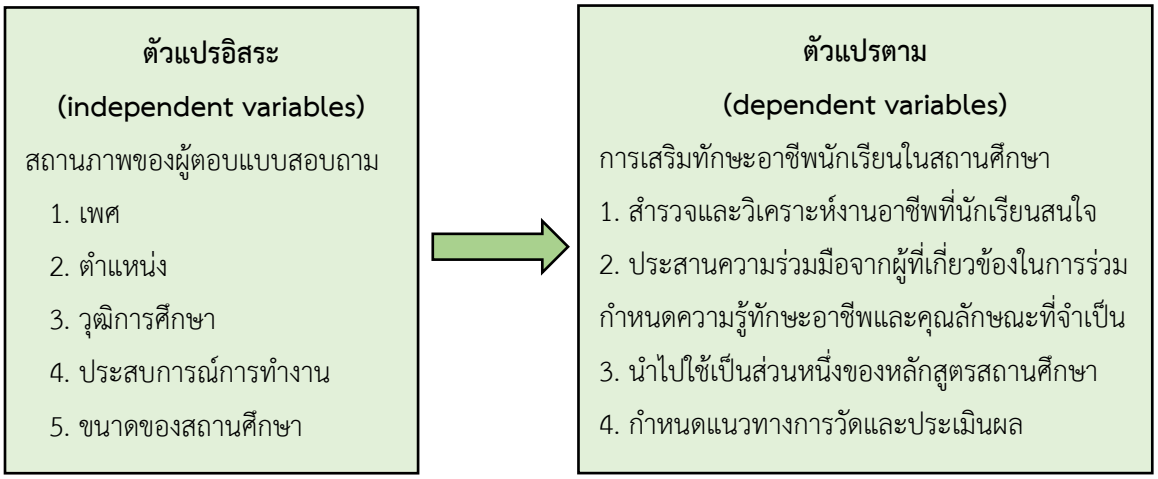
4. กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล

การวัดผลประเมินผลเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่จะบอกให้รู้ว่า เมื่อจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่เพียงใด ซึ่งความเป็นจริงแล้วการวัดผลและประเมินผลมิได้ทำเฉพาะเมื่อกระบวนการเรียนรู้จบลงแล้วเท่านั้น แต่เกิดขึ้นตลอดเวลาของการดำเนินจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นการประเมินจึงเริ่มตั้งแต่การประเมินก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน การประเมินผู้เรียนเฉพาะราย และการประเมินเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ (อัญชลี ธรรมะวิธีกุล, 2562) นอกจากนั้นมีแนวทางสำคัญของการวัดและประเมินผลทางการศึกษาโดยใช้เครื่องมือและกลยุทธ์ที่นำไปใช้ได้จริงสำหรับครูผู้สอน เช่น การออกแบบข้อสอบที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการทั้งแบบอ้างอิงตามกลุ่ม (Norm-referenced) และอ้างอิงตามเกณฑ์ (Criterion-referenced) นอกจากนี้สามารถใช้การประเมินที่อิงกับการปฏิบัติจริงและแฟ้มสะสมงาน โดยให้ความสำคัญกับการวัดความก้าวหน้าและความสามารถของนักเรียนอย่างยุติธรรมในสถานการณ์จริง (Kubiszyn and Borich, 2024) การกำหนดเนื้อหาสาระในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมทักษะอาชีพควรแบ่งออกเป็นภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และการฝึกทักษะ รวมถึงการสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นให้กับนักเรียน โดยเนื้อหาควรสอดคล้องกับอาชีพที่นักเรียนสนใจ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาได้รับประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน นอกจากนี้ ควรจัดทำเครื่องมือวัดผลด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสภาพจริง โดยออกแบบเครื่องมือวัดผลให้เหมาะสมกับระดับคุณภาพในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ และมีการประเมินชิ้นงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถติดตามและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

สรุปได้ว่า กำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลควรจัดทำเครื่องมือวัดผลด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสภาพจริง โดยออกแบบเครื่องมือวัดผลให้เหมาะสมกับระดับคุณภาพในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่จะบอกให้รู้ว่า เมื่อจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงแล้วผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่เพียงใด

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นการศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561) มาใช้เป็นกรอบแนวความคิด ดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร จำนวน 61 คน และครู จำนวน 990 คน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง รวมทั้งสิ้น 1,051 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน 278 คน โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอมถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ตอนที่ 2 สอบถามสภาพเกี่ยวกับการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ในรูปแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ 2) ด้านการประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น 3) ด้านการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) ด้านการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC มีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยกำหนดกลุ่มทดลองใช้กับแบบสอบถามจำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient)

กำหนดค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์คุณภาพของเครื่องมือซึ่งได้เท่ากับ 0.93 (Cronbach, 1990)

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่าร้อยละและตารางบรรยายประกอบ และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพเกี่ยวกับการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีหาหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของคะแนน เกณฑ์การให้คะแนนสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้สถิติพื้นฐาน ใช้เกณฑ์การแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 -5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 -4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 -3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 -2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนการเปรียบเทียบการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราหความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร (Fisher)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.24, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาด้านค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.48, S.D. = 0.36) รองลงมา คือ ด้านการสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.44, S.D. = 0.29) ด้านการประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.24, S.D. = 0.31)

และด้านการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 3.78, S.D. = 0.32) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวม

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
การสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ	4.44	0.29	มาก
การประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น	4.24	0.31	มาก
การนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา	4.48	0.36	มาก
การกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล	3.78	0.32	มาก
รวมเฉลี่ย	**4.24**	**0.26**	**มาก**

จากตาราง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1.1 ด้านการสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรฯ ให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้จักอาชีพ และแนวโน้มตลาดแรงงาน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำข้อมูลผลการเรียน การทำกิจกรรม มาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบความสนใจ ความสามารถและความถนัดของนักเรียน และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนรู้จักความถนัด ความสามารถของตนเพื่อการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง 1.2 ด้านการประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สถานศึกษาประสานและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น ในการเสริมทักษะและการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ รองลงมาคือ สถานศึกษาประสานและร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการจัดหาสื่อการสอน ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ และสถานที่ฝึกประสบการณ์อาชีพ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการประสานงานและร่วมมือกับปราชญ์ชาวบ้าน ในการจัดการเรียนการสอนเสริมทักษะและการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ 1.3 ด้านการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ รองลงมา คือ สถานศึกษามีการบูรณาการเนื้อหาอาชีพและกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีพได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการ เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่การประกอบอาชีพได้ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนได้ค้นหาความถนัด ความต้องการ ค้นพบตัวตน วางแผนเส้นทางการศึกษาต่อและการมีงานทำ ผ่านการจัดการเรียนการสอน และ 1.4 ด้านการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการวัด และประเมินผลใน

การสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียน รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดทำแนวทางการวัดผลด้านความรู้ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสภาพจริง และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการวัด และประเมินผลในการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่ง

ที่	รายการ	ผู้บริหาร		ครู		t	p
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1	ด้านการสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ	4.42	0.28	4.45	0.29	0.506	.613
2	ด้านการประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น	4.24	0.34	4.25	0.30	0.208	.835
3	ด้านการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา	4.46	0.36	4.48	0.36	0.390	.697
4	ด้านการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล	3.75	0.31	3.79	0.32	0.747	.456
รวมเฉลี่ย		**4.22**	**0.27**	**4.24**	**0.26**	**0.558**	**.577**

จากตาราง ผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเพศ เมื่อพิจารณาในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน ด้านตำแหน่ง เมื่อพิจารณาในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน ด้านวุฒิการศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน ด้านประสบการณ์การทำงาน เมื่อพิจารณาในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน และ ด้านขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

ผลการศึกษาพบว่า ผลการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นผลจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ได้ดำเนินงานภายใต้นโยบายและแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านการสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนนั้น เริ่มต้นจากการวัดความสนใจด้านอาชีพก่อน สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรปวีณ์ ธนัตนัคพันธ์, พิจิตรา ธงพานิช และสฤษดิ์ ศรีขาว (2566) ที่กล่าวว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้สิ่งเร้าและเอาใจใส่ต่อสิ่งเร้านั้นอย่างต่อเนื่อง เกิดการตอบสนองอย่างเต็มใจและเกิดความพึงพอใจนั้นการเร้าให้จิตใจตอบสนองจึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการสร้างความสนใจและความสนใจจะมีมากนานเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาวะของจิตใจหรือความรู้สึก นอกจากนี้ความสนใจยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ทั้งในด้านการเรียนหรือการทำงานสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิติยา อิงเอนุ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการฝึกทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนท่านผู้หญิงพรสมกุณฑลจินดา จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ผลการสำรวจความต้องการฝึกอาชีพของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมทักษะอาชีพทั้ง 5 กิจกรรม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

1.2 ด้านการประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน ชุมชน ผู้ประกอบการ ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ปกครอง เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวว่า การประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน เป็นวิทยากรให้ความรู้ การร่วมกันพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายและการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อระดมทรัพยากรในการสนับสนุนนักเรียน ครู และโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษามีการนำผู้รู้ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีทักษะอาชีพ อยู่ในระดับดี 2) นักเรียนมีคุณลักษณะในการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับดีและ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเรื่องของดีบ้านแพ้ว อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำแผนการจัดเสริมทักษะอาชีพมารวมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นให้กับนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนสามารถค้นหาความถนัดและความต้องการของตนเอง รวมถึงการค้นพบตัวตนและวางแผนเส้นทางการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักสูตรการงานอาชีพไปสู่การปฏิบัติ

เป็นการสร้างและพัฒนาความสามารถ ทักษะ และค่านิยมที่จำเป็นในการแสวงหาโอกาสในการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การวัดผลประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ที่จะบอกให้รู้ว่า เมื่อจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่เพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัญชลี ธรรมะวิธีกุล (2562) ที่กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลมิได้ทำเฉพาะเมื่อกระบวนการเรียนรู้จบลงแล้วเท่านั้น แต่เกิดขึ้นตลอดเวลาของการดำเนินจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการวัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกอยู่ทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นการประเมินจึงเริ่มตั้งแต่ประเมินก่อนเรียน ประเมินขณะเรียน และประเมินหลังเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของเสาวลักษณ์ ขาวเขียว, กษมา ศรีสุวรรณ และบุญเลิศ วีระพรกานต์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่วนหนึ่ง มีกระบวนการด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน และ มีการวัดและประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.1 ด้านเพศ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชายมีความรู้เกี่ยวกับการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนที่ไม่แตกต่างกันเนื่องจากดำเนินงานภายใต้นโยบาย จุดเน้น และแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน สอดคล้องกับมาณพ เสียมไหม, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และสุระพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา

เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยจำแนกตามเพศ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ด้านตำแหน่ง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผูบริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ได้ดำเนินงานภายใตนโยบาย จุดเนน และแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน สงผลใหมีการปฏิบัติเปนไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อใหการจัดการศึกษามีคุณภาพตามที่กำหนด

2.3 ด้านวุฒิการศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปฏิบัติตามนโยบายการจัดการศึกษา แนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติงานดานการศึกษาในลักษณะเชนเดียวกัน สงผลใหการบริหารจัดการการศึกษาในแตละโรงเรียน มีความคลายคลึงหรือเหมือนกัน สอดคล้องกับรุงระวี เมฆไลย (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทของผูบริหารสถานศึกษาในการเสริมสรางทักษะของผูเรียนในศตวรรษที่21 ตามการรับรูของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎรธานีเขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผูบริหารสถานศึกษาในการเสริมสรางทักษะของผูเรียนในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรูของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎรธานีเขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายดาน ไมแตกตางกัน

2.4 ด้านประสบการณ์การทำงาน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผูบริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ได้ดำเนินงานภายใตนโยบาย จุดเนน และแนวทางการดำเนินงานเดียวกัน สงผลใหมีการปฏิบัติเปนไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ ชยพล มาลากุลตะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อสงเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นครูตอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อสงเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพของโรงเรียนเฉพาะความพิการสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดลพบุรี จำแนกตามตัวแปรประสบการณในการทำงาน พบวา ไมมีความแตกตางกัน

2.5 ด้านขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้งหมด 183 เขต จำนวน 6,854 โรงเรียน ซึ่งครอบคลุมทุกขนาดสถานศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ หรือขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ล้วนดำเนินงานภายใตนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเดียวกันทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีการกำกับติดตามให้โรงเรียนใน

สังกัดดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561- 2580 และนโยบายของสำนักงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ทุกสถานศึกษาต้องดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ให้สอดรับกับนโยบายดังกล่าว

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ระดับการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ ด้านการประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น ขณะที่ด้านการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลยังต่ำสุด ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังขาดเครื่องมือประเมินทักษอาชีพที่เป็นมาตรฐาน และเมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ไม่พบความแตกต่างตามเพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการสำรวจและวิเคราะห์งานอาชีพที่นักเรียนสนใจ ผู้บริหารและครูควรจัดทำเครื่องมือ และรูปแบบกระบวนการในการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักความถนัด ความสามารถของตน เพื่อการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับตนเองอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการประสานความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการร่วมกำหนดความรู้ทักษะอาชีพและคุณลักษณะที่จำเป็น ผู้บริหารและครูควรมีการประสานงานและร่วมมือกับปราชญ์ชาวบ้านและสถานประกอบการในชุมชุน ให้มีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอนเสริมทักษะและการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพแก่นักเรียน

1.3 ด้านการนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาความถนัด ความต้องการ ค้นพบตัวตน วางแผนเส้นทางการศึกษาต่อและการมีงานทำ ผ่านการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมแนะแนว

1.4 ด้านการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล ผู้บริหารและครูควรมีการประเมินผลจากการฝึกประสบการณ์อาชีพในสถานการณ์จริงหรือในสถานประกอบการจริง เพื่อให้การวัดและประเมินผลสามารถ

ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านทักษะกระบวนการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้านการกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นสารสนเทศในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.3 ควรมีการนำผลข้อมูลจากการศึกษา ไปสร้างแนวทางให้สถาบันการศึกษาที่เน้นพัฒนาด้านอาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล กับทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียน*. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. https://psdg.moe.go.th/wpcontent/uploads/2023/06/2.-แนวทางการเสริมทักษะอาชีพ.pdf

กิติยา อิงเอนุ. (2566). *แนวทางการฝึกทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่านผู้หญิงพรสม กุณฑลจินดา ตำบลสามหมื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้). DSpace at Maejo University. http://202.28.38.45/dspace/handle/123456789/1619

ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี). RBRU e-Theses. https://etheses.rbru.ac.th/showthesis.php?theid=340&group=20

ฉัตรปวีณ์ ธนัตนัคพันธ์, พิจิตรา ธงพานิช, และสฤษดิ์ ศรีขาว. (2023). การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพและการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(4), 343–360.

ซอฟี ราเซะ. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 3*(2), 99–118.

ณัฏฐณิชา พรปทุมชัยกิจ. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(2), 126–138.

ทวีศักดิ์ สมนอก. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทัศน์พล แก้วเพชรบุตร และวิภาดา ประสารทรัพย์. (2022). การบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน. ใน *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 4.* (หน้าที่ 1372-1378). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

บุญชม ศรีสะอาด (2553) *การวิจัยทางการศึกษา*. สุวีริยาสาส์น.

ปนัดดา นกแก้ว. (2562). *ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี). DSpace at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/3711

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. หจก.มีน ซัพพลาย.

พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์. (2566). *รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร). NU Intellectual Repository. https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5938

มาณพ เสียมไหม, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และสุระพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธ. (2564). การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. *Journal of Buddhist Anthropology, 6*(11), 227–241.

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการแพทย์ปทุมธานี, 11*(2), 307–318.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ*. สำนักงาน. https://www.esbuy.net/_files_school/00000883/document/00000883_0_20200309-113210.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566–2570*. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). *เป้าหมายการเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา*. สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. http://www.guidestudent.obec.go.th/

เสาวลักษณ์ ขาวเขียว, กษมา ศรีสุวรรณ, & บุญเลิศ วีระพรกานต์. (2565). แนวทางการส่งเสริมทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิชล 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. *Journal of MCU Humanities Review, 8*(1), 57–74.

อัญชลี ธรรมะวิธีกุล. (2562). *แนวคิดการวัดผลและประเมินผลการจัดการศึกษาอาชีพ*. http://panchalee.wordpress.com/2013/07/06/แนวคิด-การวัดผลและประเมินผลการจัดการศึกษาอาชีพ/

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). Harper & Row, Publisher.

Pérez, L., Garnica, M., & Moreno, E. M. (2021). Skills for a working future: How to bring about professional success from the educational setting. *Education Sciences, 11*(1), 27. https://doi.org/10.3390/educsci11010027

Kennedy, T. J., & Sundberg, C. W. (2020). 21st century skills. In *Science education in theory and practice: An introductory guide to learning theory*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-43620-9_32

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*, *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.

Kubiszyn, T., & Borich, G. D. (2024). *Educational Testing and Measurement* (12th ed.). John Wiley & Sons.

Leithwood, K., Sun, J., & Schumacker, R. (2020). How school leadership influences student learning: A test of “The four paths model.” *Educational Administration Quarterly, 56*(4), 570–599. https://doi.org/10.1177/0013161X19878772

Robinson, V., & Gray, E. (2019). What difference does school leadership make to student outcomes? *Journal of the Royal Society of New Zealand, 49*(2), 171–187. https://doi.org/10.1080/03036758.2019.1582075